

شدن حال مردم، جشنواره‌ای با حضور همه گروه‌ها داشته باشیم، این تهیه‌کننده درباره اثرگذاری آثار مختلف جشنواره هم گفت: مستندها با موضوعات اجتماعی، عدالت اقتصادی، تورم و یا هر موضوع دیگری که بخشی از جامعه از طریق رسانه‌های دیگر یا به هر شکلی نسبت به آن انتقاد دارد، اگر در جشنواره اکران بگیرند، فضایی پیش کشیده می‌شود که در آن مسئولان درباره این موضوعات شفاف‌سازی کرده و توضیح دهند./ جشنواره سینماحقیقت

«جام جم» در گفت‌وگو با مسعود زارعیان، کارگردان غیرمسکونی بررسی کرد

مصائب یک روحانی با معضل حاشیه‌نشینی

مستند است، چه نظری درباره برگزاری این دوره از جشنواره دارید؟

همان‌طور که گفتید این جشنواره ویتترین سینمای مستند ایران است که آثاری با موضوعات مختلف که در یک‌سال تولید شده‌اند، با شرکت در آن خود را در معرض داوری مخاطبان حرفه‌ای مستند قرار می‌دهند. جشنواره سینماحقیقت، جشنواره‌ای است با متولی‌گری دولت و متعلق به مردم. این جشنواره براساس حمایت از سینمای مستند تأسیس شده. این جشنواره جدی‌ترین رویداد سینمای مستند ماست و بنابراین برای مستندسازان بسیار مهم تلقی می‌شود. در نتیجه اگر این جشنواره هم قربانی شرایط اجتماعی، اقتصادی و سیاسی شود، درست نیست. سینمای مستند همیشه در گیشه مهجور و کم‌رونق است. این جشنواره برگزار می‌شود تا دست مستندسازانی که همیشه مظلوم بوده‌اند را بگیرد. نمی‌توان گفت که این جشنواره یک‌سال متعلق به مستندسازان باشد و یک‌سال نباشد! ما نباید بگذاریم چراغ سینما خاموش بماند. سینما باید به مسیر خود ادامه دهد. همان‌طور که در طول تاریخ اتفاقات بی‌شماری افتاده اما سینما تعطیل نشده و پیش‌رفته. سینمای مستند هیچ پستوتوان‌ای به لحاظ مالی و اعتباری ندارد. از این جهت می‌گویم پستوانه اعتباری که خیلی‌ها باحتمال کم فروغ می‌گویند که فلانی مستندسازی است! انگار که شأن و جایگاه مستندساز از فیلمساز پایین‌تر است. از طرف دیگر مستندسازان هیچ امنیت شغلی و هویت صنفی هم ندارند و نباید اجازه داد با تنها نهاد و جایی که حامی‌شان است برخوردی قهرآمیز شود. بنده به‌هیچ‌وجه و با هیچ توجهی موافق تعطیلی سینما نیستم.

خیلی سخت بود. بارها مورد حمله قرار گرفتیم. تهدید شدیم و ... در چنین شرایطی فقط دانش و تجربه فیلمساز است که به کمشک می‌آید که چطور موقعیت‌هایش را برای فیلمبرداری ایجاد کند. در چه ساعت و چه زمان و از چه زاویه‌ای کارش را انجام دهد و ... خاطرهم هست در همان روزهای فیلمبرداری یک دعوی‌خانوادگی در یکی از کوچه‌هایش آمدواً آنجاکه فیلمبردار من خودش از همین بچه‌های حاشیه شهر بود و سبک زندگی و زبان آنها را می‌شناخت خیلی پنهانی از داخل ماشین تصویری از دعواهای آنها که با چاقو به جان هم افتاده بودند گرفت که در سینمای ایران اگر بخواهیم چنین تصویری را بسازیم باید میلیون‌ها تومان هزینه کنیم که بازهم آن‌قدر طبیعی نمی‌شود. دوست فیلمبردارم با این‌که از داخل ماشین چنین تصویری را می‌گرفت اما باز جانش در خطر بود. چون اگر طرفین دعوامتوجه فیلمبرداری می‌شدند او را زنده نمی‌گذاشتند. در همان کوچه پس‌کوچه‌ها قابلی‌مقلب به عباس خروس، مرغوب‌ترین موادمخدر شهر را توزیع می‌کرد که جلوی در خانه‌اش صف می‌بستند یا وقتی در کوچه‌ها راه می‌روی بی‌شمار خانه‌ها را می‌بینی که با اسبری روی در و دیوار آن نوشته‌اند: این خانه به دلیل فروش موادمخدر، لیمب شده و ... مظلوم این است که شرایط بسیار رعب‌آوری در آن منطقه حکمفرماست که ساکنانش مواردی مثل فیلمبرداری و فیلمسازی و مستندسازی را اصلاً بر نمی‌تابند. مستند غیرمسکونی کم از مستند بحران نیست. حتما نباید جایی جنگ و زلزله‌ای باشد که بتوان از آن مستند بحران ساخت، بحران می‌تواند داخل شهر ما و در کنار ما باشد که ما از آن غافل هستیم.

با توجه به این‌که سینماحقیقت ویتترین سینمای

شهری، امام‌جماعت مساجد، فعالان اجتماعی و ... در تماس بودم تا برای روایت قصه شناخت کاملی از بافت این مناطق و مسائلی که بر آن نواحی می‌گذرد داشته باشم. نمی‌خواستم صرفاً سیاهی و پلیدی‌ها را بازناب دهم و از روزنه‌های نور و امید غافل بمانم یا برعکس. به نظر اصل اول مستندسازی هم همین واقع‌بینی است. این‌که مستندساز مثبت‌ها و منفی‌ها را کنار هم ببیند و تلاش کند به علت اتفاق مثبت و منفی برسد. در سینمای مستند تا به علت‌ها نرسیم گامی برنداشتیم. دلیل ندارد چون حال عمومی جامعه خوب نیست مدام تولید امید واهی کنیم و آن را به نمایش بگذاریم. به قدر کافی برای الهام‌گرفتن نقطه مثبت و روشن در اطراف‌مان وجود دارد که اگر همان را خیلی گل‌درشت و زنده بیان نکنیم باعث می‌شود تا مردم و مسئولان دزدادوش هم به سمت حل مشکلات حرکت کنند.

ورود دوربین میان مردم حاشیه شهر دشوار نبود؟

تاثیر سریال بر جامعه
جامعه ما برای خروج موفق از بحران‌هایی که البته طبیعی هم هست و در تمام جوامع بشری وجود دارد باید واقع‌بین باشد. مستند غیرمسکونی به مخاطبش متذکر می‌شود واقع‌بین باشد. در همین ناآرامی‌های اخیر تحت‌تاثیر هیجان می‌توان هر حرفی زد اما در حالتی واقع‌بینانه به واقعیت‌هایی از هر دو طرف می‌رسیم که پیش‌تر از آنها غافل بودیم. باید عادلانه قضاوت کرد. معنای لغوی عدل، قرار دادن هر چیزی در جای خودش است و ظلم به معنای عدم قرار دادن هر چیزی در جای خودش. لذا عموم جامعه معمولاً به چیزهایی که می‌بینند فکر نمی‌کنند. تمام مستندی که ساختم هم راجع به این موضوع است که به آنچه می‌بینید اکتفا نکنید. ضمن این‌که امیدوارم در معضل حاشیه‌نشینی از مدیران توانمند و کاربلد که دارای تعهد و تجربیات لازم در این خصوص هستند استفاده شود تا در وهله اول بحث حاشیه‌نشینی را بپذیرند و بعد بتوانند این معضل را برای همیشه در کشور از بین ببرند.

خدمات‌رسانی شهرداری در این محله‌ها بسیار پایین است. اصلاً مناطق حاشیه‌نشین به‌طور خودرو در زمین‌های اطراف شهر شکل می‌گیرند. بنابراین فاقد تاسیسات زیربنایی بوده و مسئولان شهرداری نیز خود را موظف به تأمین تاسیسات آن نمی‌دانند! این مباحثی که گفتیم را شما تسری دهید در لایه‌های دیگر اجتماعی و اقتصادی و فرهنگی و ببینید حاشیه‌های شهری با چه کاستی‌هایی مواجه است.

مراحل تحقیق چگونه شکل گرفت و برای جمع‌آوری اطلاعات با چه کسانی گفت‌وگو کردید؟

حدوداً سال‌های ۹۹-۱۳۹۸ را پیگیر موضوع این مستند بودم. البته از هفت هشت سال پیش صرفاً به عنوان یک فعال و کنشگر اجتماعی دغدغه مردم و مشکلات حاشیه شهر مشهد را داشتم اما برای این موضوع خاص حدوداً دو سال در مواجهه کامل با آن بودم و این نهاد فقرزدایی و رسیدگی به محرومان جامعه بوده.

طبیعتاً با مراکز متعددی از جمله شهرداری، بازآفرینی

مهدی مطهر، تهیه‌کننده سینمای مستند ضمن اشاره به اهمیت انعکاس نگاه‌های مختلف در ویتترین جشنواره سینماحقیقت بر راهگشا بودن «گفت‌وگو» تأکید کرد.

مهدی مطهر که با سه‌اثر در شانزدهمین دوره از جشنواره سینماحقیقت حضور دارد، درباره مشارکت مستندسازان و علاقه‌مندان سینمای مستند در این رویداد گفت: بدون شک، جشنواره با حضور همه گروه‌ها و باطراوت بیشتری برگزار می‌شود. من هم از صمیم قلم دوست داشتم

راهگشا بودن گفت‌وگو در سینماحقیقت

مستند «غیرمسکونی» به کارگردانی مسعود زارعیان، تلاشی برای ثبت تصاویری منحصر به فرد و البته دردآور از معضل حاشیه‌نشینی و تبعات آن است. تولید این مستند از سال ۱۳۹۸ آغاز شد و در بخش مستند بلند ملی شانزدهمین جشنواره بین‌المللی سینماحقیقت به نمایش در خواهد آمد. با مسعود زارعیان گفت‌وگویی در جام‌جم انجام دادیم تا بیشتر درباره این مستند و البته دغدغه‌های اجتماعی‌اش بدانیم.

ساناز قنبری گروه فرهنگ و هنر

درخصوص مستند غیرمسکونی توضیح دهید و بفرمایید از چه بخش‌هایی تشکیل شده است؟

غیرمسکونی درخصوص مشکلات حاشیه‌نشین‌های شهر مشهد است.

ساخت این مستند را با چه هدفی آغاز کردید؟

مشهد بعد از تهران از بیشترین حاشیه شهر برخوردار است و مدیریت این نوار حاشیه‌ای به لحاظ کالبدی، امنیتی، فرهنگی و اجتماعی بسیار حائز اهمیت است. از سال‌های پیش دغدغه پرداخت مؤثر به این قشر از جامعه را داشتم به شکلی که تلنگری برای مردم و مسئولان باشد. حاشیه‌نشین‌ها همیشه از معضلات جوامع شهری بوده که با خود مشکلات بی‌شماری را از نظر اشتغال، مسائل فرهنگی و ... به بار می‌آورد. حاشیه‌نشینان مشهد مشکلی به نام بی‌هویتی دارند و ساکنان شهر آنها را جزو همشهری‌های خود قلمداد نمی‌کنند. بنابراین، این نوار حاشیه‌ای تبدیل به مرکز فساد، جرایم و ... می‌شود. ضمن این‌که در حاشیه‌نشینی شهرهای بزرگ مشاغل سیاه و کاذبی که جزو مشاغل رسمی، معمول و رایج مناطق شهری نیستند بروز می‌کنند که همین نکته به خودی خود معضل بزرگی است. یعنی موادمخدر، انواع سلاح‌ها و قتل و غارت‌ها از این مناطق نشأت می‌گیرد. چون مسئولان نسبت به حاشیه‌نشین‌ها غفلت کردند و این غفلت تبعات بدی برای‌شان به همراه داشته. هنوز که هنوز است آب شرب بخش‌هایی از حاشیه شهر مشهد با ناآمرک تأمین می‌شود و طبعاً آنها را بیمار می‌کند. درحالی‌که از همین مشهد کانتینر پشت کانتینر آب‌معدنی به خوزستان می‌فرستند. در بررسی همین مشکل آب به این نتیجه می‌رسیم که مثلاً یکی از نهادهای دولتی مانع از لوله‌کشی آب به آن ناحیه شده. درصورتی‌که رسالت این نهاد فقرزدایی و رسیدگی به محرومان جامعه بوده.

تاثیر سریال بر جامعه
جامعه ما برای خروج موفق از بحران‌هایی که البته طبیعی هم هست و در تمام جوامع بشری وجود دارد باید واقع‌بین باشد. مستند غیرمسکونی به مخاطبش متذکر می‌شود واقع‌بین باشد. در همین ناآرامی‌های اخیر تحت‌تاثیر هیجان می‌توان هر حرفی زد اما در حالتی واقع‌بینانه به واقعیت‌هایی از هر دو طرف می‌رسیم که پیش‌تر از آنها غافل بودیم. باید عادلانه قضاوت کرد. معنای لغوی عدل، قرار دادن هر چیزی در جای خودش است و ظلم به معنای عدم قرار دادن هر چیزی در جای خودش. لذا عموم جامعه معمولاً به چیزهایی که می‌بینند فکر نمی‌کنند. تمام مستندی که ساختم هم راجع به این موضوع است که به آنچه می‌بینید اکتفا نکنید. ضمن این‌که امیدوارم در معضل حاشیه‌نشینی از مدیران توانمند و کاربلد که دارای تعهد و تجربیات لازم در این خصوص هستند استفاده شود تا در وهله اول بحث حاشیه‌نشینی را بپذیرند و بعد بتوانند این معضل را برای همیشه در کشور از بین ببرند.

داستان یک چابک‌سوار
فیلم «آت اوغلان» به کارگردانی و تهیه‌کنندگی هادی شریعتی و محصول معاونت طرح و برنامه سیمای جمهوری اسلامی، یکی از فیلم‌های بخش مستند کوتاه شانزدهمین جشنواره بین‌المللی فیلم‌های مستند (سینماحقیقت) است که قلمه نوجوانی ترکمن به نام جمیل را روایت می‌کند که عاشق اسب است. او دور از خانواده به نگهداری اسب‌های دابی‌اش مشغول است و می‌کوشد به عنوان یک چابک‌سوار حرفه‌ای وارد کورس اسب‌دوانی شود. به گویش ترکمن، آت به معنی اسب و آغلان به معنی پسر است که در ترکیب با هم معنی چابک‌سوار می‌دهد. این مستند باوجود این‌که روز گذشته در پردیس ملت به نمایش درآمد اما از ساعت ۱۶ تا ۱۸ روز سه‌شنبه هم در این مجموعه دوباره اکران می‌شود. ضمن این‌که به‌صورت آنلاین هم می‌توانید همین الان به سایت هاشور بروید و با خرید بلیت این فیلم را تماشا کنید.

جام جم

سینمای مستند
DOCUMENTARY

دوشنبه ۲۱ آذر ۱۴۰۱ شماره ۶۳۷۹

چند مستند دیدنی امروز سینماحقیقت

بهترین پیشنهاد ما تماشای همه مستندهای بخش‌های مختلف شانزدهمین جشنواره بین‌المللی فیلم‌های مستند (سینماحقیقت) است، چرا که همه‌آثاری که در این رویداد به نمایش درمی‌آیند، از بهترین تولیدات سال ایران و جهان در عرصه مستند هستند و با وجود این‌که بستر اکران آنلاین بیشتر از نیمی از آثار در سامانه هاشور برقرار است و می‌توانید بخش قابل توجهی از فیلم‌ها را با مراجعه به این سایت و خرید بلیت از خانه یا محل کار و حتی با تلفن همراه ببینید اما باز پیشنهاد ما حضور در فضای گرم و پرشور پردیس سینمایی ملت به عنوان خانه جشنواره در این دوره و تماشای فیزیکی فیلم‌هاست. عجلاناً اینجا و در این مجال اندک سعی می‌کنیم طبق تقویم و جدول جشنواره، صرفاً به عنوان نمونه تماشای برخی فیلم‌ها را به شما پیشنهاد کنیم. اگر امروز گذرانتان به پردیس سینمایی ملت افتاد، تماشای این مستندها را از دست ندهید: فیلم‌های بازمانده وواهک از مستندهای نیمه‌بلند این دوره هستند که از ساعت ۱۴ تا ۱۶ در سالن یک به نمایش درمی‌آیند.

مستندهای بلند «دیافراگم»، «پاییز ۵۰ سالگی» و «خونه مامان شکوه» هم از بهترین آثار حاضر در این دوره جشنواره سینماحقیقت هستند که امروز اولین بار در سالن یک پردیس ملت اکران می‌شوند. خونه مامان شکوه به کارگردانی مهدی بخشی مقدم و تهیه‌کنندگی مهدی شامحمدی، یک مستند اجتماعی و تأثیرگذار است که مسائل و ماجراهای یک کمپ ترک اعتیاد و قصه دختران آن را روایت می‌کند.

این مستند علاوه بر حضور در بخش مسابقه ملی در بخش مسابقه بین‌الملل هم حضور دارد. پاییز ۵۰ سالگی را هم محسن اسلام‌زاده، یکی از کارگردانان نام‌آشنای سینمای مستند ساخته که شیوه‌های خاص فرماندهی سردار شهید حاج قاسم سلیمانی در جنوب شرق را به تصویر می‌کشد. این فیلم علاوه بر حضور در بخش مستند بلند مسابقه ملی در بخش جایزه شهید آوینی هم حاضر است. دیافراگم به کارگردانی جواد وطنی و محصول مرکز گسترش سینمای مستند و تجربی هم روایتی است از تاریخ تحول ضبط موسیقی و صدای صفحه‌های گرامافون و تأثیرات سیاسی اجتماعی آن در دوره تاریخی قاجاریه تا پایان پهلوی دوم. روایت فرهت ساخته امیراطهر سهیلی هم که روایتگر پزشکی اهل افغانستان به نام احمد‌شاه فرهت است از ساعت ۱۴ تا ۱۶ در سالن شماره ۲ پردیس ملت اکران می‌شود. اثری که همین چند روز پیش گفت‌وگوی اختصاصی با کارگردان آن را در جام‌جم منتشر کردیم. مستند حیات وحشی و محیط زیستی «کشیم عاشق» به کارگردانی امیر آقاعبداللهی هم از آثار جذاب و قابل اشاره این دوره از جشنواره است که از ساعت ۱۶ تا ۱۸ در سالن ۲ پردیس ملت به نمایش درمی‌آید. فیلم‌های «پناه به دریا» و «آغاز یک پایان» که در بخش جایزه آوینی حضور دارند هم از ساعت ۲۰ تا ۲۲ در سالن ۲ اکران می‌شوند. «برزخ‌ها» و «برای پس از مرگ» هم از جمله فیلم‌های تماشایی و قابل توصیه امروز هستند. اولی ساخته عارف افشار از ساعت ۱۴ تا ۱۶ در سالن ۶ به نمایش درمی‌آید و دومی ساخته عبدالرحمن نعمت‌اللهی را هم از ساعت ۱۶ تا ۱۸ در همین سالن ببینید. به جز نمایش آثار، ویژه‌ترین برنامه امروز هم نکوداشت زنده یاد نادر طالب‌زاده، تهیه‌کننده و کارگردان و فعال فرهنگی است که از ساعت ۱۸ تا ۲۰ در سالن ۹ پردیس ملت برگزار می‌شود.

معرفی بهترین مستندهای دنیا

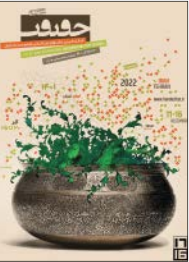

سی و هشتمین دوره جوایز انجمن بین‌المللی مستند (IDA) با اعطای جوایز اصلی به مستند «همه آنچه نفس می‌کشد» به پایان رسید.

آنطور که وریاتی گزارش داد، مستند «همه آنچه نفس می‌کشد» به کارگردانی سن

محصول مشترک هند، آمریکا و بریتانیا جایزه بهترین مستند بلند، کارگردانی، تدوین و همچنین جایزه ویژه «برلورننت» را از آن خود کرد. جایزه بهترین مستند چند قسمتی هم به «بیا درباره کاربی حرف بزنیم» رسید و Haulout» هم برنده جایزه بهترین مستند کوتاه شد. امسال مستند «من سعی می‌کنم فراموش نکنم» ساخته پگاه آهنگرانی هم یکی از نامزدهای بخش مستند کوتاه این جوایز بود. فهرست کوتاه و نامزدهای امسال جوایز انجمن بین‌المللی مستند توسط کمیته‌های مستقلی متشکل از ۳۰ مستندساز، فعالان، منتقدان و کارشناسان عرصه سینمای مستند از ۵۲ کشور انتخاب شدند. انجمن بین‌المللی مستند امسال در مجموع ۸۰۶ اثر در شاخه‌های مختلف دریافت کرد که ۴۰ درصد آنها پروژه‌های بین‌المللی تولید شده یا تولید مشترک از ۸۶ کشور بودند. / ایسنا

اعلام فیلم‌های خارج از مسابقه «سینماحقیقت»

اسامی ۱۰ فیلم حاضر در بخش «خارج از مسابقه» شانزدهمین جشنواره سینماحقیقت اعلام شد. ۱۰ مستندی که برای نمایش در بخش «خارج از مسابقه» شانزدهمین جشنواره «سینماحقیقت» از سوی دبیرخانه این جشنواره معرفی شد، عبارت است از: آبی روشن ساخته ابوالفضل توکلی با مدت زمان ۷۵ دقیقه، بوجیا ساخته حسین همایونفر با مدت زمان ۵۰ دقیقه، زومرهای ایرانی ساخته امیرحسین خلیل‌زاده با مدت زمان ۶۵ دقیقه، گوش شیطان کر ساخته مهدی بوستانی شهرپایکی با مدت زمان ۷۹ دقیقه، لانه پرستوها ساخته نرگس شکیافر و مهراگان درستکار با مدت زمان ۳۳ دقیقه، مازیار آل داوود ساخته بهنام نجم‌الدین با مدت زمان ۴۷ دقیقه، معجزه بناسان ساخته حبیب احمدزاده با مدت زمان ۸۶ دقیقه، ناتمامی ساخته عاطفه صبور با مدت زمان ۵۵ دقیقه، هیکوتیزم ساخته سعید ساروقی با مدت زمان ۴۱ دقیقه، هنرمند واحد پنج ساخته محمد صالح جبت‌الاسلامی با مدت زمان ۵۸ دقیقه. شانزدهمین جشنواره بین‌المللی فیلم مستند ایران «سینماحقیقت» با دبیری محمد حمیدی‌مقدم که از روز گذشته کار خود را آغاز کرده، تا ۲۵ آذر ادامه خواهد داشت./ جام جم